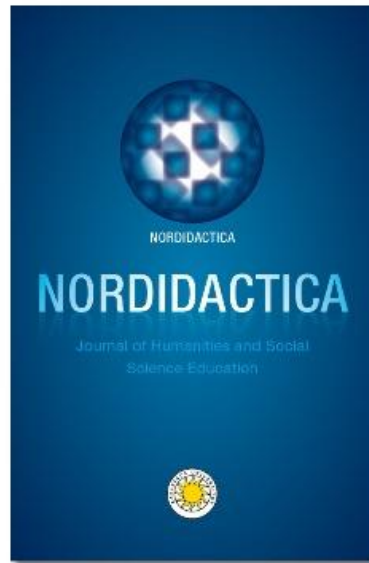

Symboliska och politiska gränser i historieundervisning. Utmaningar för interkulturell historieföstran

Editorial 15:3

Nordidactica

- Journal of Humanities and Social Science Education

2015:3

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education

Nordidactica 2015:3

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Editorial 15:3

Symboliska och politiska gränser i historieundervisning. Utmaningar för interkulturell historieföstran

Det 28. *Nordiska Historikermötet* ägde rum den 14–17 augusti 2014 vid Östra Finlands universitet i Joensuu, Finland. Huvudtemat för konferensen var ”Övergångar: gränser och möten i nordiska rum”. I konferensens internetsida konstaterades att rubriken syftade inte endast på övergångar över fysiska och geografiska riksgränser eller gränser mellan etniciteter utan den var menad också som hänvisning till mentala rörelser över gränser som kan finnas mellan olika rum, tider och discipliner.

Vid det 27. Nordiska historikermötet i Tromsö 2011 hölls en välbesökt session om historiedidaktik. Konferensledningen i Joensuu kom våra sessionsförslag till mötes när vi undertecknade föreslog en halvdagssession och ett rundabordssamtal om skolämnet historias roll i ett flerkulturellt samhälle. I programmet kom således att ingå en session med rubriken ”Historiemedvetande i det flerkulturella samfundet” och ett rundabordssamtal med rubriken ”Historieundervisningen inför utmaningar av ett flerkulturellt samhälle: erfarenheter, frågor och strategier”.

Våra förslag motiverades av intresset att problematisera och analysera hur historiemedvetandet formar och formas av människors kulturellt bestämda värden, identitetsfrågor och föreställningar om vi och andra. Till exempel, situationen för nationella minoriteter i nordiska länder som samer eller romer, gränsbefolkningar som tornedalsfinnar i Sverige eller tyskar i Sønderjylland samt nya invandrargruppernas diasporaerfarenheter kan belysas både historiskt i ett samhällsperspektiv och ur ett livsvärldsperspektiv. Vilka utmaningar står då historieämnet inför i fråga om att inkludera nya grupper, och hur återspeglas situationen i läroplaner, undervisning och läroböcker?

Den ovannämnda sessionen och rundabordssamtalet diskuterade erfarenheter och observationer som berör skolans historieundervisning och hur den kan stödja tanke- och handlingsmodeller som bidrar till en fördjupad förståelse av sociala och kulturella processer och förhållanden i ett flerkulturellt samhälle. Nyckelbegrepp var kulturella identiteter, interkulturell kompetens, historiemedvetande, reflexivitet, konflikt och konfliktlösning. Deltagarna ställdes frågor som till exempel hur har historieundervisningen och dess tyngdpunkter förändrat sig i takt med att samhället har blivit mera flerkulturella och vilka strategier kan eventuellt rekommenderas på

grund av forskning på detta område? Har den nya kulturella diversiteten i samhället bidragit till att förändra hur man ser på minnets och historiens samhälleliga och kulturella betydelse i den allmänna historiediskussionen och i historieundervisning? Hur har historiedidaktisk forskning i Norden svarat på dessa aktuella utmaningar?

Detta temanummet innehåller en del av presentationer i våra sessioner i Joensuu i utvidgad och bearbetad form. Alla artiklar förhåller sig till ett gemensamt dilemma: att föreställningen om en enhetskultur – ett språk, en historia, en gemenskap – har brutit samman. Men såvida historieämnets tidigare roll var att skapa och socialisera en enhetskultur, kan man fråga sig vilken ämnets roll är idag?

KG Hammarlund diskuterar i sitt bidrag historieundervisningens dilemma i ett samhälle där social kohesion och integration har förankrats i föreställningar om ett gemensamt förflutet men ett sådant förflutet inte längre kan tas för givet. En eventuell fruktbar strategi är då att historieundervisningen fokuserar mer på att öka förståelsen av historia som tolkningar och (re)konstruktioner av berättelser om det förflutna. Sirkka Ahonen fokuserar på hur man i historieundervisning i ett delat spänningsfyllt samhälle kan med betoningen på deliberativ kommunikation försöka främja demokratiska förhållningssätt och färdigheter. Tom Gullberg diskuterar historieundervisningens funktioner i språkliga minoritetsskolor när det gäller undervisning som identitetsformande verksamhet. Nanna Butters undersöker vad som faktiskt sker i historieundervisning i förhållande till historieämnets minnes- och identitetspolitiska dimension, och hon visar att intentioner till interkulturell undervisning utkonkurreras av läroplanens målsättning. Claus Haas visar i sin artikel hur ett nationellt 'master narrativ' slår igenom och problematiserar detta i förhållande till demokratifostran i ett mångkulturellt samhälle. Carsten Tage Nielsen för sin del visar att fostrandets dimension har förändrats i en konkurrensstat där kultur och demokrati underordnas ekonomisk hållbarhet, och frågar sig om det finns behov av skolämnet historia eftersom fostran och identitet förefaller att ha blivit en privat angelägenhet i konkurrensstaten.

Temanumrets gästredaktörskollegium

Carsten Tage Nielsen, Roskilde Universitet

Per Eliasson, Malmö högskola

Tom Gullberg, Åbo Akademi, Vasa

KG Hammarlund, Högskolan i Halmstad

Lise Kvande, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim

Jan Löfström, Helsingfors universitet